

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

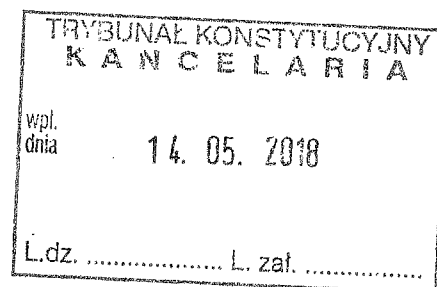
Adam Bodnar

Warszawa, 11/05/2018

II.520.1.2016.MH

Trybunał Konstytucyjny

Warszawa

Sygn. akt K 24/16

Pismo procesowe

Na podstawie art. 56 ust. 2 pkt 1 oraz ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072) cofam wnioszek Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 29 kwietnia 2016 r. (sygn. akt K 24/16) i wnoszę o umorzenie postępowania (art. 59 ust. 1 pkt 1 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym).

Uzasadnienie

W dniu 10 maja 2016 r. Prezes Trybunału Konstytucyjnego poinformował mnie o wszczęciu postępowania w niniejszej sprawie oraz o tym, że sprawa zostanie rozpoznana przez Trybunał Konstytucyjny w pełnym składzie.

Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 stycznia 2017 r. o zmianie składu orzekającego w miejsce pełnego składu Trybunału Konstytucyjnego został

wyznaczony skład pięcioosobowy oraz wyznaczono do niego dwie osoby nieuprawnione do orzekania: Henryka Ciocha oraz Lecha Morawskiego.

W tym kontekście aktualność zachowują moje spostrzeżenia przedstawione w piśmie z dnia 11 września 2017 r. w sprawie o sygn. akt K 9/16. Zwróciłem tam uwagę na brak podstawy prawnej do dokonania takiej zmiany składu orzekającego. Z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) wynika bowiem, że czynności procesowe dokonane w postępowaniach wszczętych i niezakończonych przed wejściem w życie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072) pozostają w mocy. Oznacza to, że w niniejszej sprawie w mocy pozostawało także zarządzenie o wyznaczeniu pełnego składu Trybunału Konstytucyjnego.

Żaden przepis ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym nie uprawnia do dokonywania dowolnej zmiany już wyznaczonego składu orzekającego w sprawie. Z art. 38 ust. 1 tej ustawy wynika, że sędziów Trybunału do składu orzekającego, w tym przewodniczącego składu i sędziego sprawozdawcę, wyznacza Prezes Trybunału według kolejności alfabetycznej uwzględniając przy tym rodzaje, liczbę oraz kolejność wpływu spraw do Trybunału. Prezes Trybunału w uzasadnionych przypadkach, zwłaszcza ze względu na przedmiot rozpoznawanej sprawy, może wyznaczyć sędziego sprawozdawcę, odstępując od tych kryteriów (art. 38 ust. 2 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym). Wskazane uprawnienia Prezesa Trybunału nie obejmują jednak zmiany składu orzekającego, a więc sytuacji, gdy skład ów już został uprzednio wyznaczony. W takim przypadku, a więc gdy skład jest już wyznaczony, uprawnienie Prezesa Trybunału aktualizuje się jedynie w przypadkach opisanych prawem (wygaśnięcie mandatu sędziego – art. 18 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego – Dz. U. poz. 2073; wyłączenie sędziego – art. 39-41 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym).

Skład orzekający w niniejszej sprawie uległ dalszym zmianom. O ile oczywistością była konieczność wyznaczenia sędziów w miejsce zmarłych Lecha Morawskiego i Henryka

Ciocha, o tyle z nieujawnionych Wnioskodawcy przyczyn od orzekania w niniejszej sprawie odsunięci zostali Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz (zarządzenie z dnia 28 czerwca 2017 r.) oraz Piotr Pszczółkowski (zarządzenie z dnia 20 marca 2018 r.). Na ich miejsce do składu orzekającego dokooptowani zostali Julia Przyłębska, (jako przewodniczący), Andrzej Zielonacki, Justyn Piskorski i Jarosław Wyrembak.

W efekcie ww. zmian, w niniejszej sprawie występuje przypadek składu sądu sprzecznego z przepisami prawa, tj. sytuacja, gdy znajduje się w nim osoba nieuprawniona (por. „Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz”, t. 1 pod red. M. Manowskiej, LexisNexis, Warszawa 2011, s. 713). Ta okoliczność zachodzi, gdyż skład Trybunału Konstytucyjnego jest spreczny z prawem najwyższej rangi, tj. Konstytucją RP.

Uchwałami z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego zostali wybrani na stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego: Mariusz Muszyński (M.P. poz. 1184), Lech Morawski (M. P. poz. 1183) oraz Henryk Cioch (M. P. poz. 1182). Uchwały te stanowiły próbę wyboru przez Sejm VIII kadencji M. Muszyńskiego, H. Ciocha oraz L. Morawskiego na sędziów Trybunału Konstytucyjnego na obsadzone już prawidłowo stanowisko sędziowskie.

Uchwałą z dnia z dnia 15 września 2017 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego (M.P. poz. 873) Sejm, na podstawie art. 194 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 2 ust. 2 zdanie pierwsze ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2073) i art. 31 ust. 1 Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, wybrał w miejsce zmarłego Lecha Morawskiego – Justyna Piskorskiego.

Uchwałą z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego (M.P. poz. 134) Sejm, na podstawie art. 194 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 2 ust. 2 zdanie pierwsze ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2073) i art. 31 ust. 1 Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, wybrał w miejsce zmarłego Henryka Ciocha – Jarosława Wyrembaka.

Prawidłowość wyboru przez Sejm VII kadencji trzech sędziów Trybunału Konstytucyjnego wymienionych w uchwałach z dnia 8 października 2015 r. w sprawie

powołania sędziów Trybunału Konstytucyjnego (M. P. poz. 1038-1040) i rozpoczynających kadencję w dniu 7 listopada 2015 r. została czterokrotnie potwierdzona w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego (wyrok z dnia 3 grudnia 2015 r., sygn. akt K 34/15; wyrok z dnia 9 marca 2016 r., sygn. akt K 47/15; wyrok z dnia 11 sierpnia 2016 r., sygn. akt K 39/16; postanowienie z dnia 7 stycznia 2016 r., sygn. akt U 8/15).

W wyroku z dnia 3 grudnia 2015 r. (sygn. akt K 34/15) Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że o statusie sędziego Trybunału należy mówić już w momencie zakończenia procedury wyboru kandydata na sędziego przez Sejm, co w tym przypadku nastąpiło w dniu 8 października 2015 r. Trybunał Konstytucyjny podkreślił również, że uchwała Sejmu w tej sprawie jest definitywna i nie podlega wzruszeniu. W rezultacie Sejm nie może odwołać swojego wyboru, unieważnić go, stwierdzić jego bezprzedmiotowości bądź *post factum* go konwalidować.

W świetle art. 194 ust. 1 Konstytucji RP kompetencja Sejmu do wyboru sędziego aktualizuje się zaś jedynie wówczas, gdy istnieje wolne stanowisko sędziowskie wymagające obsadzenia. Skoro więc kadencja sędziów wybranych w dniu 8 października 2015 r. dopiero rozpoczynała swój bieg, to Sejm w ogóle nie mógł korzystać z kompetencji określonej w art. 194 ust. 1 Konstytucji RP ani przy wyborze Henryka Ciocha, Lecha Morawskiego, czy też później przy wyborze Justyna Piskorskiego i Jarosława Wyrembaka. Potwierdził to Trybunał Konstytucyjny w wymienionych orzeczeniach, a orzeczenia te mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne (art. 190 ust. 1 Konstytucji RP). Mocą ustawy nie może zostać bowiem derogowany art. 194 ust. 1 Konstytucji RP, według którego Trybunał Konstytucyjny składa się z 15 sędziów. Słusznie wskazuje się (por. M. Florczak-Wątor, P. Mikuli, „A jednak premier nie miała racji”, Rzeczpospolita z dnia 28 grudnia 2017 r., A19), że „(...) Sejm nie ma kompetencji do wyboru dowolnej liczby sędziów TK. Może ich wybrać tylko 15, niezależnie od tego, czy prezydent przyjmie ślubowanie czy nie. Wybór sędziów TK i przyjęcie ślubowania to dwie różne kompetencje przysługujące dwóm różnym organom, a legalność ich działania wymaga oceny odrębnej i niezależnej. Każdy wybrany przez Sejm ponad liczbę sędziów TK wskazaną w konstytucji nie jest sędzią TK, bo Sejm nie ma kompetencji do jej wyboru, jeśli kadencja wcześniej wybranego sędziego TK nie dobiega końca lub nie doszło do wygaśnięcia jego mandatu przed upływem kadencji.” Nie zmienia tego fakt, że w art. 18 pkt 2 i art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 13 grudnia

2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz.2074) ustawodawca podjął kolejną próbę zmiany obsady Trybunału Konstytucyjnego poprzez pominięcie sędziów, którzy zostali prawidłowo wybrani przez Sejm VII kadencji i zastąpienia ich osobami, które zostały wybrane przez Sejm VIII kadencji wbrew Konstytucji RP, tj. na stanowiska sędziowskie już obsadzone.

Oznacza to, że Justyn Piskorski i Jarosław Wyrembak nie zostali ważnie wybrani na stanowisko sędziów Trybunału Konstytucyjnego. W związku z tym, w dniu 23 kwietnia 2018 r., złożyłem wniosek o wyłączenie ich ze składu orzekającego, powołując powyższe okoliczności. Do dnia 10 maja 2018 r. wniosek ten nie został jednak rozpoznany.

W dniu tym (10 maja 2018 r.) zostały mi zaś doręczone pisma podpisane przez przewodniczącą składu orzekającego Julię Przyłębską o odwołaniu wyznaczonego wcześniej terminu rozprawy w dniu 29 maja 2018 r. oraz o skierowaniu sprawy do rozpoznania na posiedzeniu niejawnym w dniu 5 czerwca 2018 r.

Okoliczność ta zmusza mnie do cofnięcia wniosku z dnia 29 kwietnia 2016 r. (sygn. akt K 24/16). Decyzja ta uzasadniona jest dokonаныmi zmianami w składzie orzekającym Trybunału Konstytucyjnego, które nie mają podstawy prawnej w obowiązujących przepisach, a także wprowadzeniem do składu orzekającego osób, których wybór miał miejsce z naruszeniem Konstytucji RP.

Jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego (postanowienie SN z 17 listopada 2005 r., I CK 298/05), w takich przypadkach możemy mieć do czynienia z orzeczeniami nieistniejącymi (*sententia non existens*). Jak wynika z powołanego postanowienia SN: „Pojęciem wyroków nieistniejących obejmuje się na ogół tylko takie wyroki, które wydane zostały przez osoby nieuprawnione (niebędące sędziami), wydane bez żadnego postępowania (w nieistniejących procesach) i wyroki pozbawione zasadniczych cech, które według ustawy powinien posiadać wyrok (np. niezawierające żadnego rozstrzygnięcia lub których sentencji skład sądu nie podpisał)”. Taka sytuacja może skutkować chaosem prawnym, a wydane orzeczenia mogą być kwestionowane przez pełnomocników stron także w procesach przed sądami europejskimi, skoro ukształtowanie składu orzekającego nie realizuje zaleceń Komisji Europejskiej (ostatnio zalecenie z dnia 20 grudnia 2017 r. w

sprawie praworządności w Polsce uzupełniające zalecenia Komisji (UE) 2016/1374, (UE) 2017/146 i (UE) 2017/1520), że „trzech sędziów wybranych przez Sejm nowej kadencji bez ważnej podstawy prawnej nie może orzekać, dopóki nie zostaną wybrani zgodnie z prawem.”

Jednocześnie, zgodnie z art. 56 ust. 3 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, w przypadku rozpoznawania sprawy na posiedzeniu niejawnym, cofnięcie wniosku może nastąpić najpóźniej w terminie 7 dni od dnia doręczenia zawiadomienia, że rozpoznanie sprawy nastąpi na posiedzeniu niejawnym. Wobec nierozpoznania dotąd wniosku o wyłączenie ze składu orzekającego osób bezprawnie zajmujących stanowisko sędziego TK, zdecydowałem wycofać mój wniosek w niniejszej sprawie.

Mając na uwadze powyższe, wnoszę jak w petitum.

A handwritten signature in black ink, appearing to be a stylized name or set of initials, located in the lower right quadrant of the page.